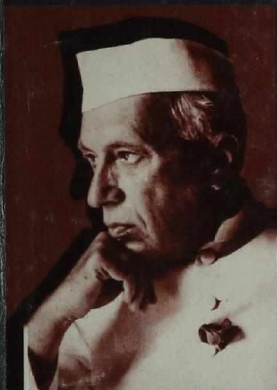

TS. NGUYỄN CÔNG KHANH

JAWAHARLAL NEHRU

VÀ

TIỂU SỬ SỰ NGHIỆP

ĐỌC VINH
TRUNG TÂM
TƯ liệu - THƯ VIỆN

0.054
655j/00
13378

NHA XUẤT BẢN GIÁO DỤC

TS. NGUYỄN CÔNG KHANH

JAWAHARLAL NEHRU

TIỂU SỬ VÀ SỰ NGHIỆP

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

$\frac{9(461)}{GD - 00}$ 997/32 - 00

Mã số : PGK13B

LỜI GIỚI THIỆU

Jawaharlal Nehru (1889 - 1964) từ lâu đã không xa lạ với nhân dân Việt Nam. Công lao của ông không chỉ được nhân dân Ấn Độ mà cả nhân loại tiến bộ ghi nhớ. Sự ghi nhận này thể hiện rõ nhất qua sự kiện J.Nehru được công nhận là danh nhân văn hóa thế giới nhân dịp 100 năm ngày sinh (14/11/1889-1989).

J.Nehru là một trong những nhà lãnh đạo kiệt xuất của phong trào giải phóng dân tộc Ấn Độ và là nhà kiến tạo ra nước Ấn Độ mới. Có thể nêu một vài nhận định về ông :

"Suốt 40 năm cuối cùng của cuộc đời mình, con người này đã gây nên sự chú ý của cả nước chúng ta (Ấn Độ) và toàn thế giới, bóng trùm lên tất cả cư dân Ấn Độ, trừ mỗi một Thánh Gandhi : và hôm nay, không ai trong chúng ta lại có ý tưởng là gắng sức làm cho ông nổi tiếng hơn nữa" (Aruna Asaf Ali). "Jawaharlal là viên kim cương của Ấn Độ... không ai có thể yêu nước hơn ông. Quốc gia ở trong tay ông thì thật yên ổn" (M.K. Gandhi).

Ở nước ngoài, nhất là tại Ấn Độ, việc nghiên cứu J.Nehru đạt được nhiều thành tựu. Tại nước ta do sự non trẻ của ngành Ấn Độ học, các công trình nghiên cứu về ông còn quá ít. Cho đến nay, chưa có một chuyên khảo toàn diện nào về J.Nehru.

Jawaharlal Nehru - Tiểu sử và sự nghiệp được giới thiệu dưới đây là nội dung chính của đề tài nghiên cứu khoa học do Bộ Giáo dục và Đào tạo (mã số B96.42.04) quản lí. Chủ trì đề tài

là TS. Nguyễn Công Khanh. Mong muốn của tác giả là góp sức vào sự nghiệp nghiên cứu Ấn Độ nói chung và J.Nehru nói riêng. Cuốn sách nhỏ này có thể dùng làm tài liệu tham khảo cho các nhà Ấn Độ học, góp phần vào việc giảng dạy học tập của các bộ, sinh viên ở các trường đại học và cao đẳng cũng như những người quan tâm và yêu mến lịch sử.

Nhân dịp kỉ niệm ngày sinh lần thứ 110 của J.Nehru, vị anh hùng dân tộc Ấn Độ, người bạn lớn của nhân dân Việt Nam, xin trân trọng giới thiệu tập sách này cùng bạn đọc.

GS. Vũ Dương Ninh

Chương I
NHỮNG CHẶNG CHÍNH
TRONG CUỘC ĐÒI J.NEHRU
(1889 - 1964)

Đất nước Ấn Độ vào cuối thế kỉ XIX có nhiều biến động lớn. Đã gần nửa thế kỉ trôi qua kể từ ngày cuộc khởi nghĩa 1857 - 1859 bị dập trong bể máu bởi gươm súng và chính sách thâm độc của thực dân Anh. Giai cấp phong kiến Ấn Độ không còn đủ khả năng, uy tín để lãnh đạo cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, thậm chí còn trở thành chỗ dựa của kẻ thù dân tộc.

Đảng Quốc dân Đại hội (gọi tắt là Đảng Quốc đại - Indian National Congress), đảng của giai cấp tư sản dân tộc Ấn Độ thành lập năm 1885 đứng ra đảm đương sứ mệnh lịch sử. Hơn một thế kỉ qua, Đảng Quốc đại đã có nhiều đóng góp to lớn đối với cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc và xây dựng đất nước Ấn Độ. Đảng Quốc đại có nhiều nhà lãnh tụ kiệt xuất như G.B. Tilak, M. Gandhi, V.Patel... nhưng nổi bật nhất là phải kể đến những thành viên của gia đình họ Nehru, gốc Kashmir danh tiếng.

Ngày 14-11-1889 tại Allahabad, thành phố bên dòng sông Hằng - con sông thiêng liêng của Ấn Độ nay thuộc bang Uttar Pradesh, ông Motilal Nehru lúc đó 28 tuổi, cùng vợ là bà Swarn

Rani Nehru vui mừng đón sự ra đời của con trai Jawaharlal Nehru.

Luật sư Motilal (1861-1931) là một trong những lãnh tụ kiệt xuất của Đảng Quốc đại. Tháng 12-1919, ông được bầu làm Chủ tịch Đảng tại kì họp Amritssa. Ông chú trọng phương thức đấu tranh nghị trường, tham gia ứng cử vào hội đồng lập pháp để tiến tới mục đích tự trị. Ông không đồng ý việc đưa quần chúng vào con đường đấu tranh chính trị. Tuy nhiên, M. Nehru và những người theo chủ trương tự trị đã không đạt được sự nhượng bộ của chính quyền thực dân và thực tế họ đã bị thất bại trong cuộc tuyển cử năm 1926.

Năm 1927, Motilal thăm Liên Xô.

Năm 1928, ông đứng đầu Ủy ban dự thảo Hiến pháp. Văn bản dự thảo được công bố tháng 7-1928. Theo Hiến pháp Nehru, thể chế Ấn Độ sẽ là tự trị (Dominion). Mặc dù không được người Anh thông qua và bị phản đối từ phái tả, nhưng dự thảo trên vẫn được đa số lãnh đạo Đảng Quốc đại ủng hộ.

Gia đình M.Nehru - Swarup Rani khá giả về kinh tế, nổi tiếng về cách mạng ở Allahabad. Cũng như chị Ramesvari (1886-1966) và hai em của mình, J. Nehru được các gia sư người Anh dạy dỗ, kèm cặp từ nhỏ.

Những khuynh hướng đa dạng, thậm chí trái ngược nhau, cố kết lại, tác động đến nhận thức của Nehru. Là người theo đạo Hindu, song bản thân ông lại kế thừa cả đạo Hồi lẫn Hindu. Sự giáo dục và kiến thức đã cho phép ông tiếp thu cả tư tưởng phương Tây. Ông nội của Nehru - cụ Laksminarain là Luật sư của Công ti Đông Ấn dưới thời đại Mogol ở Delhi. Gia tộc Nehru có gốc gác Kashmir là nơi duy nhất ở Ấn Độ còn phổ biến cả đạo Bàlamôn, đạo Phật và đạo Hồi. Lúc còn nhỏ, Nehru được

mẹ và dì kể cho nghe các câu chuyện từ hai bộ sử thi *Mahabharata* và *Ramayana* trứ danh.

Năm 1905, J.Nehru được sang du học ở nước Anh. Sau hai năm học xong trường Harrow, ông tiếp tục theo học tại trường Đại học nổi tiếng ở Cambridge (Trinity College). J.Nehru tốt nghiệp xuất sắc trường này với giải thưởng khoa học tự nhiên năm 1910. Sau đó, ông nghiên cứu về luật và gia nhập Hội Luật sư.

Nền giáo dục mà J.Nehru tiếp thu ở quê hương là cơ sở cho ông đến với những tư tưởng mới. Trong thời gian ở Anh, ông chịu ảnh hưởng của Hội Phabien. Hội Phabien lấy theo tên và tư tưởng La Mã nổi tiếng Fabius Maxius, về sau trở thành một bộ phận của Công đảng (từ năm 1900), có tư tưởng cải tạo dần dần xã hội tư bản thành xã hội chủ nghĩa bằng con đường cải cách. Ngoài ra, Nehru cũng bắt đầu tiếp xúc với chủ nghĩa Mác. Theo lời ông, tư tưởng Mác đã soi tỏ những điều chưa rõ trong nhận thức của bản thân (25.T1.Tr.34).

Năm 1912, J.Nehru trở về Ấn Độ, tập sự tại Tòa án tối cao Allahabad, sau đó thay cha mình làm luật sư tại đây. Cũng trong năm này, ông tham dự kì họp của Đảng Quốc đại ở Bakipore với tư cách là một đại biểu.

Bốn năm trôi qua kể từ ngày về nước, năm 1916, trong cuộc đời Nehru diễn ra hai sự kiện lớn : Cưới vợ và gặp M.Gandhi. Những sự kiện này đã lôi cuốn ông vào trung tâm đời sống chính trị của đất nước.

Ngày 8-2-1916, J.Nehru kết hôn với Kamala Kaul, người vợ người đồng chí của ông trong phong trào giải phóng dân tộc ở Delhi. Ông thừa nhận : "Tuy ở dạng kín đáo, ảnh hưởng của vợ tôi đến tôi thật lớn và đa dạng" (dẫn theo 10,Tr.12).

Kamala Nehru tích cực tham gia cuộc đấu tranh cùng vợ chồng. Năm 1931, bà cùng J.Nehru đến Sri Lanka và miền Nam

Ấn Độ, có lúc đã đọc diễn văn trước cuộc biểu tình. Theo I. Gandhi "Cụ tích cực đấu tranh cho quyền lợi của phụ nữ, kêu gọi phụ nữ Hyderabad bỏ tục Purana. Là người phụ trách tài chính của Đảng Quốc đại, cụ cũng nhiều lần bị bắt (10, Tr.33). Từ 1935, Kamala bị ốm phải dưỡng bệnh tại Boali một thị trấn nhỏ ở gần Amora trên dãy Himalaya và mất ngày 28.2.1936 ở Lausssanne (Thụy Sĩ).

Năm Nehru 28 tuổi, con gái duy nhất của ông và bà Kamala là Indira - người mà về sau được mệnh danh là Mẹ của Ấn Độ, đã ra đời.

Tuy nhiên, chính M. Gandhi mới là người đưa J. Nehru vào trung tâm của cuộc đấu tranh dân tộc và có ảnh hưởng mạnh mẽ đến ông trong suốt cuộc đời. Ở kì họp Lucknow của Đảng Quốc đại, cuộc hội ngộ giữa hai nhân vật lịch sử Ấn Độ, dù chênh lệch nhau đến 20 tuổi đã tác động lớn đến sự phát triển của cách mạng nước này.

Trong *Phát hiện Ấn Độ*, Nehru đã viết về cuộc gặp gỡ đó : "Gandhi đã làm rung chuyển tôi theo đúng nghĩa của từ đó... Ông không từ trên đi xuống, mà hình như ông nổi lên từ hàng triệu người Ấn Độ" (25, T2, Tr.235). Hăng hái trong các chiến dịch để kháng bất bạo động do M. Gandhi phát động, từ sau Chiến tranh thế giới thứ nhất, J.Nehru trở thành một yếu nhân trẻ tuổi của Đảng Quốc đại.

Giai đoạn 1919-1928 được coi là thời kì tập sự hoạt động của J.Nehru dưới ảnh hưởng của M.Gandhi. Tôn kính lòng yêu nước và quan điểm của Thánh Gandhi, song ông không hoàn toàn bị lệ thuộc vào tư tưởng nhân đạo Lev Tonstoi, chủ trương đưa xã hội Ấn Độ trở lại một xã hội truyền thống cổ sơ. Nehru nhấn mạnh mục đích giành độc lập, hoàn toàn thoát khỏi ách nô lệ là quan trọng nhất. Ông nói : "Bạo động là không hay nhưng nô lệ là điều tối tệ nhất". Ông ước mơ xây dựng một xã hội Ấn Độ có nền công nghiệp hiện đại, có đời sống xã hội văn minh.